

Стратегічні орієнтири економічної безпеки України **Формування стратегічних орієнтирів забезпечення економічної безпеки України** ([НДЦ ІПР НАН України](#)).

На сучасному етапі розвитку України дедалі гострішого значення набуває проблема формування стратегічних орієнтирів забезпечення економічної безпеки країни.

На основі аналізу змістовної ваги термінів, які ввійшли до складу семантичної мережі поняття «безпека національної економіки», та зв'язків між ними можна визначити сутність цього поняття таким чином: безпека національної економіки – стан захищеності національних економічних інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз в економічній, політичній, соціальній та духовній сферах, що забезпечує незалежність національної економіки, її стабільність, стійкість, спроможність до постійного оновлення та саморозвитку.

Обґрунтовано структурно-логічну схему наукового дослідження проблеми формування економічної безпеки країни, що містить такі етапи: оцінювання безпеки економіки країни → діагностування проблем в забезпеченні економіки країни → кластеризація країн світу за рівнем сформованості економічної безпеки → сценарне моделювання забезпечення економіки країни → визначення пріоритетності складових економічної безпеки країни → формування заходів забезпечення економіки країни.

Здійснено інтегральну оцінку рівня розвитку економічної безпеки України та країн ЄС, за якою вона зайняла 29 місце серед досліджуваних 29 країн. Отримані значення інтегральних показників країн-членів ЄС та України дозволили виділити потужні та найбільш перспективні країни-лідери (Фінляндія, Швеція) та аутсайдерів (Болгарія, Румунія, Україна). Україна значно відстає від країн-членів ЄС за рівнем економічної безпеки.

Здійснено кластеризацію України та країн-членів ЄС за рівнем сформованості економічної безпеки. Виявлено найбільш проблемні характеристики рівня безпеки економіки України як представника третього кластеру: економічна глобалізація, нерівномірність економічного розвитку, макроекономічне середовище, рівень інфраструктури, рівень розвитку фінансового ринку.

У результаті проведеного дослідження була складена когнітивна карта впливу таких деструктивних чинників, як корупція та неефективне державне регулювання, на економічну безпеку країни, що дає змогу систематизувати знання про фактори в їх взаємозв'язку і взаємодії. У процесі дослідження було побудовано сценарії забезпечення економіки України: 1 сценарій – базовий (усі змінні моделі залишаються стабільними); 2 сценарій (досягнення Україною значень показників країни-члена ЄС, репрезентанта 2 кластеру – Португалії); 3 сценарій (досягнення Україною значень показників країни-члена ЄС, репрезентанта 3 кластеру – Румунії). Для України кращим сценарієм є досягнення показників країни-репрезентанта другого кластера – Португалії. Для проведення імпульсу обрано найкоротший шлях (значення по модулю). Пріоритетом для України за обраним сценарієм є забезпечення економіки шляхом зниження рівня корупції.

Для аналізу причинно-наслідкових зв'язків при забезпеченні економіки країни пропонується використовувати імітаційну модель, яка враховує розвиток

її складових: економічної, політичної, соціальної та духовної. На основі розробленої імітаційної моделі був проведений аналіз різних сценаріїв розвитку процесу забезпечення економіки України за її складовими: економічною, політичною, соціальною, духовною. У процесі дослідження було побудовано сценарії забезпечення економіки України за трьома прогнозами: оптимістичний (покращення стану управління окремими складовими економічної безпеки); базовий (усі змінні моделі залишаються стабільними); песимістичний (погіршення стану управління окремими складовими економічної безпеки). Аналіз побудованих сценаріїв показав, що найбільш перспективним є сценарій одночасного покращення захисту від загроз у всіх сферах.

Удосконалено процедуру стратегічного планування економічної безпеки країни, яка включає виокремлення складових економічної безпеки; розподілення загроз за ними; визначення їх пріоритетності; використання програмно-цільового методу, що дало змогу сформувавши стратегічні напрями забезпечення економіки країни. В основу процедури стратегічного планування економічної безпеки було покладено ієрархічну комплексну модель системних досліджень проблем національної безпеки, методику стратегічного планування, що засновані на технології методу аналізу ієрархій.

Головною метою стратегічного планування у сфері державного управління забезпечення економічної безпеки країни визначено формування сукупності взаємопов'язаних стратегічних документів: концепція – стратегія – план – заходи. На цьому рівні формується сукупність стратегічних планів, завдань, заходів, які спрямовані на мінімізацію загроз національним економічним інтересам та досягнення бажаного рівня економічної безпеки країни. Розроблений організаційний підхід до стратегічного планування економічної безпеки країни дає можливість моделювати основні процеси стратегічного планування, діагностувати зміни в зовнішньому та внутрішньому середовищі, приймати управлінські рішення.

[Завантажити довідку](#)